

6.19 Kampina, Oisterwijkse vennen

Algemeen

Het aardkundig waardevolle gebied Kampina, Oisterwijkse vennen (deelkaart 22) is gelegen op het grondgebied van de gemeenten Oisterwijk en Boxtel. Het bestaat uit twee onderscheiden delen: een oostelijk heidegebied (de Kampinasche Heide), omgeven door bossen, en een westelijk bosgebied (de Oisterwijksche vennen en heide). In het gebied werden ook de beekdalen opgenomen die het gebied doorkruisen: de Reusel, de Rosep en de Beerze.

Aardkunde

Het gebied bestaat overwegend uit een licht golvend dekzandlandschap waar talrijke vennen in uitwaaiings-laagten en grote landduin-complexen voorkomen. De vennen zijn dikwijls langgerekt in zuidwest-noordoost-richting. Deze richting komt overeen met de dominerende windrichting bij het uitblazen van

deze uitwaaiings-laagten en het vormen van de landduinen op het einde van de laatste ijstijd. De duinen liggen als U-vormige structuren om de vennen heen, met hun open zijde naar het zuidwesten (paraboolduinen). Een aantal van de vochtige terreindepressies in de Kampinasche Heide staat alleen periodiek onder water en droogt uit in de zomermaanden. Delen van het duinreliëf uit de laatste ijstijd zijn in historische tijden weer gaan verstuiven (vorming van stuif-duinen), waardoor het reliëf meestal versterkt werd (onder andere Groene en Witte Bergen in noordoosten van Kampina). De Rosep vormt de natuurlijke grens tussen de Kampinasche Heide en het gebied van de Oisterwijkse vennen. De Rosep vertoont een opvallend diep ingesneden dal met markante steilranden. Een deel van de loop van de Beerze in de Smalbroeken is vrij meanderend.

Het Brandven ligt in een uitwaaiingslaagte tussen de armen van een paraboolduin

Cultuurhistorie

Het stuifzand werd door de mens vastgelegd door de aanplanting van zgn. productiebossen. In het oostelijk deel van het Oisterwijkse vennengebied en in het aangrenzende dal van de Reusel liggen een aantal landgoederen.

Grondgebruik en ecologie

Op de Kampinasche Heide komen vooral droge en natte heide voor, alsmede naaldbos en diverse typen loofbos (waaronder vogelkers-essen-, elzenbroek- en berken-eikenbos). Plaatselijk komt bloemrijk grasland en vochtig schraalland voor.

Het Wolfsputven met bijhorende paraboolduingordel

De met (vergraste) heide begroeide stuifduinen van de Witte Bergen

Het Kogelvangersven in het open heidelandschap

Zwak golvend dekzandlandschap met verspreide vennen in het zuidelijk deel van de Kampinasche Heide

Naam gebied	Oppervlakte	Reliëf	Aardkundige betekenis	Aardkundige fenomenen	Vormende processen	Actuele processen
Kampina, Oisterwijkse vennen	2024 ha	ca. 10 m	Afwisselend landschap dat opvallend rijk is aan vennen en duingebieden en dat doorsneden wordt door enkele belangrijke en nog vrij natuurlijke beekdalen	Beekdalen (Rosep, Beerze); dekzandreliëf; vennen	Verstuiving en duinvorming (windwerking), beekdalerosie en -afzetting; meerafzetting (vennen), verlanding, veenvorming	Verlanding, veenvorming (oeverzones vennen), beekdalerosie en -afzetting, verstuiving, hellingerosie

Het ven- en heidegebied van de Oisterwijksche Heide bestaat vooral uit naaldbos en lokaal wat loofbos. Plaatselijk komen heide en gagelstruweel voor, en in het zuiden van de Oisterwijksche Heide beuken-eikenbos. Bij enkele vennen komt tevens broekbos voor en langs de beken vinden we broekbos en rietmoeras.

Een lage steilrand vormt de dalwand van het Rosepdal

Kwetsbaarheid en aantastingen
Vooral in het gebied van de Oisterwijkse vennen is de recreatiedruk zeer hoog (aanleg van sportterreinen, parkings, natuurzwembaden, horeca-gelegenheden, camping...). Het landschap raakt hierdoor versnipperd, en als gevolg van intensieve betreding en neemt het herverstui-

Het slingerende Rosepdal ten zuiden van de Oisterwijksche Heide, met vrij gave overgangen naar het heide- en dekzandgebied

vings- en erosiegevaar toe. Ook is er een sterke verkavelingsdruk, vooral aan de randen en in het centrale deel, tussen de Kampinasche Heide en de Oisterwijkse vennen in. Deze gebieden dreigen van elkaar gescheiden te worden door onder andere weekendverblijven, permanente woonwijken, horeca en aanverwante infra-structuur. Plaatselijk hebben vergravingen plaatsgevonden (bijvoorbeeld zuidoost van het Kolkven in de Oisterwijksche Heide). Een potentiële bedreiging vormt verdroging door waterwinning, waardoor zandverstuiving kan optreden die nadelig is voor de aardkundige waarden in het gebied.

Ontwikkeling, kansen
De bereikbaarheid van het hele gebied is goed, met onder andere voldoende parkeer-gelegenheid aan de randen of, in het geval van de Oisterwijksche Heide, zelfs binnen het gebied. De Kampina wordt beheerd door Natuurmonumenten en is slechts toegankelijk voor leden. Grote delen van het dal van de Beerze zijn ontoegankelijk in het kader van natuurontwikkeling en beekherstel. Het gebied van de Oisterwijksche vennen is zeer goed ontsloten, door vele wegen, parkings, wandel-, fiets- en ruiterspaden. Er is een uitgebreid informatiecentrum in het gebied van de Oisterwijkse vennen. Aan de randen van de Kampinasche Heide zijn informatiepanelen geplaatst, echter met relatief weinig aardkundige informatie. Dit zou verder uitgebouwd kunnen worden met specifiek aardkundig gerichte informatiepanelen.

Zeer nat wilgenstruweel in het dal van de Rosep

Geologische formaties en afzettingen <i>(oude namen cursief)</i>	Geologische ontstaansperiode	Geomorfologische fenomenen	Bodemtypen	Wetenschappelijke & educatieve betekenis
Formatie van Bostel (<i>Twente</i> , fluvioperiglaciaal bedekt met dun dekzand; Laagpakket van Kootwijk (stuifzand); Singraven, klastisch)	Beekdalen en dekzand: Pleistoceen, vnl. Weichselien; landduinen en vennen: Laatglaciaal, stuifduinen: Holoceen tot historische tijd	Dekzandruggen; landduinen; dalvormige laagte; beekdalbodem; afgraving/egalisatie; laagte zonder randwal	Beekeerdgrond, Duinvaaggrond, Gooreerdgrond, Haarpodzolgrond, Hoge zwarte enkeerdgrond, Laarpodzolgrond, Lage enkeerdgrond, Moerige eerdgrond, Veldpodzolgrond, Vlakvaaggrond, Vlierveengrond	Typevoorbeelden van paraboolduinen met vennen in de uitwaaiingslaagten binnen hun ‘armen’ getuigen van de Laatglaciale landschapsvormende processen.

Basisregel: het aardkundige karakter in het gebied mag niet aangetast worden	19. Kampina, Oisterwijkse vennen
Algemene omschrijving aardkundige waarden	Heidegebied de Kampinasche Heide en bosgebied de Oisterwijksche vennen en heide, met bijbehorende beekdalen van de Reusel, de Rosep en de Beerze.
Belangrijkste aardkundige verschijnsel en aardkundige betekenis	Paraboolduinen met vennen in de uitwaaiingslaagten binnen hun ‘armen’ (mooiste voorbeeld het Wolfspuitsven): Afwisselend landschap dat opvallend rijk is aan vennen en duingebieden en dat doorsneden wordt door enkele belangrijke en nog vrij natuurlijke beekdalen.
Te beschermen aardkundige elementen	Paraboolduinen; Vennen en uitwaaiingslaagten / vochtige terreindepressies; Land- en stuifduincomplexen; Beekdalen, met name dat van de Rosep (opvallend diep ingesneden dal met markante steilranden) en dat van de Beerze (plaatselijk vrij meanderend).
Aanwijzing voor beschermregels in bestemmingsplannen	Reliëfverschillen samenhangend met bovengenoemde verschijnselen mogen niet worden ver- of afgegraven of anderszins aangetast (ontgroningen / ophogingen); Natuurlijke meanderpatroon van de beekdalen mag niet gewijzigd worden; Plaatsen van stuwen en ander waterstandsverhogende maatregelen in de beken niet toegestaan, dit is funest voor de natuurlijke beekprocessen (sedimenttransport, erosie en afzetting); De hoge recreatiedruk in met name de Oisterwijkse vennen mag niet leiden tot verdere versnippering en erosie / herverstuiving; De sterke verkavelingsdruk (o.a. door weekendverblijven, permanente woonwijken, horeca en aanverwante infrastructuur) in het centrale deel, tussen de Kampinasche Heide en de Oisterwijkse vennen in, mag er niet toe leiden dat beide gebieden van elkaar gescheiden raken; Waterwinning mag niet leiden tot verdroging en zandverstuiving.